

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben házhöz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 12.

Nemzetiségi békeprogram.

Moldován Gergely kolozsvári egyetemi tanár, a hazai románság kiváló politikusa, ki már évekkor ezelőtt a románság történetét tárgyoló könyvében rámutatott a hazai románság keletében dúló bajokra, föltárva az ellentéteket, valamint ezek orvoslását: Kolozsvártt megjelenő Ungaria című magas színvonalon álló napilapjában egy nagybecsű politikai tanulmány, majd ezt követőleg egy békeprogram látott napvilágot a békés kibontakozáshoz vezető út iránypontjait jelölve ki.

Bizonyára igaz örömmel fogadja minden komoly hazafi e kiváló kulturpolitikus közvetítő föllépését, mert békére társadalmi szempontból is szükség van.

Elvárhatnók ugyan, hogy a közlekedést azok kíséreljék meg, kik a harcot minden magasabb szempont hiányában előidéztek s oly esztelenül folytatják, de erre sajnos egyelőre kilátás nincs, míg az egyenlőtlen harcnak a kihívó gyöngébb fél nem adja meg az árát, mert egy államhatalom se tűrheti el a nemzetiség megbolygatására, gyöngítésére irányuló törekvést.

Fölötte kívánatos tehát, hogy a béke, a néphaladás őszinte barátai várakozó, illetve tartózkodó álláspontjukat elhagyva a szélső nemzetiségi túlzók alantjáró szereplésükhöz fűzött eredmény becsét valódi értékére szállítva ez áldatlan állapot megszüntetése végett szavukat fölemeljék.

Ezen cél szolgálatában áll bár eddigelé versenytárs nélkül az Ungariában Radul álnév alatt megjelent békeprogram írója is.

A tizenöt pontból álló békeprogram, melyet lapunk is ismertetett, a hazai románság etnikai egységének és kulturájának fentartását a magyar nemzetiség alapján óhajtja biztosítani.

E békepontok közül a 7-ik, amely ugyanis kimondja, hogy »Az iskolák államszolgálatáról szóló törvény egészítették ki és különbséget tegyenek a városi, falusi és kistalusi iskolák között s az eredmény tekintetében, amelyet az iskoláktól várnak, e felosztás legyen mérvadó« nemcsak kulturpolitikai, hanem pedagógiai szempontból is figyelemre méltó.

El kell ismernünk, hogy a népiskolák számára készült egységes tanterv nem épen szerencsés alkotás; hibája, hogy a kivétel tekintetében nem egységes.

Az elvégzendő tananyag mennyiségét nem jelölte ki szabatosan, nem kivonatosította meg határozottan a népiskolai viszonyok kellő figyelembevételével bizonyos fokozat szerint.

Vagyis nem tesz különbséget egy tanerős, több tanerős, egy nyelvű, kétnyelvű iskola között.

S ki-kí a legjobb belátására hagyatva, az egységes tanterv a gyakorlatban majdnem annyi eltérést, változást mutat, a hány falusi iskola van.

S így a mai viszonyok között, hol a különböző társadalmi és politikai légkörök befolyással vannak az iskolára; ahol jóra való restség, közöny, sőt ellenszenv is befészkelte magát: az ellenőrzés, a felügyelet terén a magas tanügyi kormány képviselőjére sok nehézség háramlik, már az eredmény megítélését tekintve is.

A félreértés, zűrzavar elkerülése végett is szükséges, hogy minden egyes ütköző pont eltávolítottassék; azonban ami a békeprogram irányát, politikai álláspontját illeti, nem hallgathatjuk el, hogy még Radul is a románság, mint nemzetiség részére kívánja a nyelv- és az ezzel kapcsolatos iskolai kérdések megoldásához igényelt kedvezményeket biztosítani, holott a hazai törvényhozás a vallás-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

JAJ RÉGI SZÉP MAGYAR NÉP...*

LEVÉL A MISSIÓBÓL.

Írta: Dénes Ferenc amerikai plébános.

1. Kétszáz közül huszonegy.

Tizenegynapi missziós utamban messze délen, meglátogattam a déli szélen folyó Uug River vonalát West Virginiában és Kentuckyban 100 mérföldnyi hosszúságban a Noáfolk and Western vasút mentén.

A magyarság, amelyet találtam, siralmas lelki állapotban tengődik... A bőjt? Mi az? Nem ismernek pénteket. Mise? Mi az? Templomtámogatás? Minek? Kinek? »Nem értjük az angolt.«

B... n, az egyik majnás-faluban sirtam a szegénytől, mikor az angol pap miséjén 15 olasz áldozott és az én missziós misémén a falu 200 magyarjából 21. Hanem pálinkás butykosok (jog), seres hordók halmokban szemetes utcákon. A vasárnapi tivornya, káromkodás, bicskázás sorján van.

* A »Hajnal«-ból.

Minden házat meglátogattam, szívesen fogadtak, örültek magyar beszédemnek, megtraktáltak, de este a gyóntatószék előtt bizonygyéren jelentek meg és a hajnali meg a reggeli miséken. Angol pap volt velem mindenütt. Parádét, kivonulást ígértek este az egyletek de reggel mind munkába mentek, vagy részegen heverték. Mekkora szégyene ilyesmi a magyar becsületnek! Pirulnom, szégyenkezmem kellett véreim miatt! Egy amerikai katolikus asszonyka könyes szemmel panaszkodott, hogy methodista (eretnek) férje nem akarja engedni a szentmisére, hogy a magyarokkal ne keveredjék. Pedig a java az a pár, aki az angol pap miséjére szokott eljárni. De a többiek miatt nekik is meg kell szenvedniök. Oly borzasztó hírek-nevők van ott a magyaroknak! Külön házakba terelik őket a falu végére, csak olaszokkal együtt, mert a teméntelen burdostól gondozatlan a házuk tája és mert a methodisták előtt borzasztó utálat és megvetés tárgyai vasárnapi részegeskedésük miatt és hogy a templomba nem járnak.

Azért a legborzasztóbb, legalább való munkát adják csak nekik, míg az itt-ott közéjük keverődött lengyelek, tótok, mivelhogy támogatják a templomot, eljárnak a misére,

angol utcákon, tiszta helyen kapnak házat és jobb munkát.

Ugyanitt B... n, mikor odajöttem, a kompánia a legjobb szállást és étkezést adta nekem ingyen; vasuti automobilon hoztak be a fővonalról. Már templomépítésről beszélt a munkaadó társaság. Mikor másnap csak 21 ember jött a szentmisére, már a teherszállító vasut (freight train) gépjén mentem vissza. A templomépítésről hallani sem akartak többé az angolok, moadván:

— Lám, nincs szükségök a »Hunk«-oknak templomra, hiszen pap sem kell nekik...

2. Sok ezer veszélyben.

T... M... helyen előző nap reggel és délután szentül megígérték, hogy mind eljönnek gyónni. Szobát kiválasztottak. Egyesületi elnök rendezett mindent.

Akkor égbenyuló hegyláncon folytonosan életlen minden lépésnél veszélyeztetve egy Kentucky-zsivány vezetésével lóháton keltem át hozzájuk. Sem ut, sem ösvény. Vizmosás az utmutató, telve mozgó kövekkel. Két óra fel és három óra a másik oldalon le, szörnyű meredekség szélein a hegy taraján. Fel még csak fel, de le! Minden kő szalad a hegyi

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VÉGELADÁS** még mindig tart:

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árrban lesz kiárustva.

Elsőrangú műtermekben úgy

angol kosztümök, mint francia

ruhák **rendkívül olcsó**

á r b a n elvállaltatnak.

felekezetekre bizta a népművelést, ezeknek adott jogot iskolák felállítására és fentartására s tényleg is az illető egyház-kormányzat joghatósága alá tartoznak.

Mérlegelve e körülményt a békeprogram írója új alapon áll, amelyre lépünk tiltja a nemzetegység.

Udvardy József.

Horvátok a mentelmi bizottság előtt

A mentelmi bizottság holnap délután ülést tart, melyen tizenegy horvát képviselő mentelmi ügyével is foglalkozni fog. A horvátok sajtóvétségek miatt kerültek a mentelmi bizottság elé s valószínűnek tartják, hogy a bizottság, eddigi eljárásához következetesen, a zaklatásból eredő bírói eljárással nem szolgáltatja ki őket. A horvátok meg fognak jelenni a mentelmi bizottság előtt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 12.

Elnök *Fusth Gyula*.

Elnöki jelentések után elfogadják harmadszori olvasásban az államvasuti beruházásokról szóló törvényjavaslatot.

Következik

a közegészségügy rendezéséről

szóló javaslat folytatálagos tárgyalása.

Hajdu Frigyes: Elfogadja a javaslatot. Szükségesnek tartaná, hogy a házasságkötés előtt a férfiakat megvizsgálják és csak akkor engednék meg nekik a nősülést ha egészségesnek bizonyulnak. Ezzel az intézkedéssel megaka-

dályoznák azt, hogy beteg emberek, csenevész utódoknak adjanak életet.

Artim Mihály kijelenti, hogy a törvényjavaslatot elfogadja.

Elnök a vitát kezárja.

A Ház a javaslatot általánosságban, egy hangulag elfogadja.

Elnök: Következik a részletes tárgyalás.

A címet vita nélkül elfogadják.

Az első szakasznál felszólal

Mezőfi Vilmos: Haladást jelent e javaslat s szociál higienia terén s azért örömmel megszavazza azt.

A Ház *Andrássy* felszólalása után a harmadik szakaszt változatlanul fogadja el.

Az ötödik szakasznál ismét *Mezőfi Vilmos* szólal fel és azt kívánja hogy minden ötezer főnyi körzetre egy orvos essék.

Andrássy belügyminiszter ő maga is hive annak, hogy az orvosok száma szaporitassék. De tekintetbe kell venni, hogy az ötezer főből álló körzetben nem bir egy orvos megélni. Kéri, fogadják el a szakaszt.

A Ház a szakaszt elfogadja.

A hatodik szakasznál felszólalnak: *Mezőfi Vilmos*, *Maniu Gyula*, *Artim Mihály* és *Vlád Aurél*. A szakaszt nagyjában kielégítőnek tartják, az orvosok választása helyett azonban inkább a belügyminiszter kinevezését sürgetik.

Andrássy belügyminiszter válaszol a felhangzott ellenvetésekre. Azt mondták a felszólalók, hogy a kinevezésnél nem érvényesül a protekció. Hát hogy mennyire érvényesül a protekció, azt én tudom. (Derűtség.) Nem látja be, miért érvényesülne a protekció, amikor egy gyógyító orvos választásáról van szó.

A Ház a szakaszt változatlanul megszavazza.

Az orvos és a nép nyelve.

Zachariás János bejelentett különvéleményét indokolja. Ez a szakasz úgy intézkedik

hogy a község által megválasztott orvosnak ha nem tudná a község nyelvét, akkor záros határidő alatt meg kell azt tanulnia. Ezt sérelmesnek tartja a magyar orvosokra nézve.

Rakovszky István: Ez a humanizmus kérdése.

Zachariás: Ezt a rendeletet különben is szükségtelemnek tartja, mert az orvosok ugyanis már a helyes diagesztika szempontjából is igyekeznek megérteni páciensüket.

A tételt nem fogadja el.

Elnök öt perc szünetet ad.

Andrássy belügyminiszter: Veszélyesnek tartaná, ha a magyar nemzet túlzott mértékben elzárkóznék a nemzetiségi nyelvtől. Amikor egy beteg emberrel való érintkezésről van szó, kár akkor a nemzetiségi nemmel előállani. (Ugy van. Zajos helyeslés a nemzetiségiéknél.) A 7-ik szakasz kikötéseit csak humanizmusból csatolta a javaslatához. Kéri a szakasz változatlan elfogadását.

Mezőfi Vilmos: Oszlja a belügyminiszter felfogását s ezért a szakaszt elfogadja.

Balogh Ernő előadó: Rá mutat arra, hogy a szakaszt a magyar nyelv sérelme nélkül magáévá teheti a Ház.

Andrássy belügyminiszter: Az előadó itt imputál, amit ő nem mondott. A törvény nem ismer külön magyar érdek védelmet mindent a mi igazságos megvéd a törvény. Ezzel kívánta helyesbiteni az előadó kijelentéseit.

A Ház ezután a szakaszt változatlanul elfogadta.

A következő szakasznál *Muzsa Gyula*, *Maniu Gyula* és *Hajdu Frigyes* szólalnak fel.

Muzsa Gyula indítványozza, hogy körorvosok csak ott lehessenek, ahol gyógyszerárak is vannak.

Andrássy az indítványt helyesli.

A Ház elfogadja.

lovacska lába alatt. Egyik oldalon sziklafal, a másik örvény, sok-sok helyütt keskeny csapással a láb alatt és az ember háttal a ló hátán eldőlvé, hogy keresztül ne bukják a ló fején, lába a ló füle felé emelve, oly hirtelen meredekségű a leereszkedés!

Másnap reggel egyik helyen kora hajnalban elvégezve a gyóntatást — negyvenből, kilenc lélek jött — angol pap miséje alatt prédikálva megindultam szakadó záporban a vasuti kerékvágáson (track), nehéz oltári kővel terhelt táskát egyik kézbe fogva, a másikkal a kantár szarát, megindultam hozzájuk T . . . M . . . ra.

A patak medre ott az országút és a ló háta az alkalmatosság. De a patak áradóban.

A vasuti pályán lovagoltam nyolc mérföldet. A vérem jegedt, mikor a vasuti hidakon léptetem egyik sikos, vizes gerendáról a másikra. Sűrű esőtől a ló, ember szembe verve. A fővonalra kiérve kétszer a pályaszélen (jobbra a rohanó vonat, balra meredekség és az alján harsogó, kiáradt patak) a ló táncolni kezdett. Leszálltam és a remegő, futni akaró állatot a meredekség szélén tartani kellett. Aztán megint a mellékpályára mentem, a hegy tulsó oldalán más völgyben. Ott a vasuti hid közepén szembe jött velem a teher szállító vasut (freight). Leugrottam a gerendák közé, a nehéz táská leütött, a ló remegett, megtordulni nem akart. Istennek ajánlva lelkemet, lobogtatni kezdtem

fehér kendőmet. Észrevettek és a gép tán tiz lépésnyire megállt, mert igen lassan jött. Segítették a lovat megfordítani, a hidról levezetni és én lóháton, térdig vízben a patakon mentem tovább, sem én, sem a ló nem tudva, mikor bukunk be valami mélyedésbe. De a ló lábával folyton előre próbálgatva a talajt, lépettet. Csudálatosak is ezek a hegyi lovacska! Sohasem hittem volna el senkinek, ha nekem elmondja, hogy oly meredeken, mozgó kőveken felmenni és aláereszkedni bir egy ló, tengerrel a hátán, veszedelem nélkül!

3. Visszanemesítés.

Mikor aztán halálos veszedelmek közt nagy nehezen eljutottam a t . . . m . . . magyar hivekhez, reggel kilenc órakor az asszony nép szomorú birrel fogadott, hogy a férfinép részegen horkol. Mikor ellőttevaló délután elhagytam őket, bejelentésem után: a magyar pap megérkezte örömeire vetek sört, pálinkát és még másnap reggel kilenckor sem birtak felocsudni a mulatásból.

— Hát az asszony nép gyónjon legalább, mondtam.

— Már reggeliztek. Nem áldozhattak. Ezt felelték.

— Hát mégis, legalább tisztálkodjanak meg, gyónjanak meg.

— Nem ér a gyónás semmit, áldozás nélkül, ha én mondom is. Így szaporították tovább a szót.

Mit volt mit tennem, kifogytam az időből, mennem kellett. A katolikus bányainspektor (superintendent) délben vasuti kerékpáron (bicycle) vitt el a fővonalra az állomásra, ahonnan tovább folytattam utamat . . .

Hát bizony szomorú marad mindörökké emlékezőm erre a missiómra. Kimondani nem mondtam ugyan az angolok előtt, de éreztem a szégyent ott az oltárnál magyar véreim miatt. A sirástól prédikálni nem birtam majd egyfertály óráig, mikor B . . . n, ahogy már megirtam a minap, az iskolaterembe, ahol mise volt, be-belépegettek a kíváncsi négerék és pogány Kentucky-zsiványok és megvetőleg mosolyogtak, mikor ott, tele magyarral való plézen 21 magyar előtt állottam az oltárnál . . .

Itt az idegenben mivé lett ez a nép, Istenem! A négernél, az olasznál alábbvalónak nézik őket — azon a messze vidéken, ahol most jártam — vallással való nemtörődömség és iszákosságuk, vasárnapi ordítóásaik és bicskázásaik miatt. Pedig a néger ugycsak gyűlölik ott és az olaszt ugycsak megvetik. Rá is szolgálnak!

De a mi jó népünkért igazán kár. Kell: rájuk hajnalodjon! A »Hajnal«-t nekik, ezt az írott missionáriust, hadd prédikáljon neki hétről-hétre. Hadd ültetődjék el ott is ez a nemes palánta, hogy visszanesemítse őket az ize azzá, amik otthon voltak.

Új üzlet!

Waldmann Ernő

Rákóczi-ut Szent István Palota.
Az utazói idényre, bőröndök, kizitáskák, uti kosarak, utazói kellékek, női ridikülés öv különlegességek nagyválasztékban megérkeztek.

Új üzlet!

A 9-ik szakasznál Ajtay Alajos, Mezőfi és Maniu szólalnak fel.

Ezután a törvényjavaslatot a 22-ik szakaszig változatlanul fogadták el.

Az ülés fél 3 órakor véget ért.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Tegnap este egynegyed 9 óráig tanácskozott Nagyvárad város törvényhatósága, hogy a tárgysorozatba felvett összes ügyekkel végezzen.

Hosszabb vitát Károly Irén dr. indítványa keletkezett, amelynél látszott, hogy a bizottsági tagok egy része nem értette meg, hogy miről is van szó, s mivel a tanács a város belterületén felállítandó két villamos kúttal kapcsolatosan terjesztette elő az életrevaló indítványt, sokan összezavarták a dolgot.

A főmérnök különben itt akart végzetes csapást mérni az indítványra s kijelentette, hogy a szakbizottságban pressió miatt nem ellenezte az indítványt. Ki pressionalta? A tegnapi közgyűlést azonban sehogy sem lehetett az indítvány ellen hangolni s így a nagy többség azt megszavazta. De mikor lesz végrehajtva.

Hosszabb vita fejlődött ki az önálló jegybank ügyében, de ezt is elfogadta a többség.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt.

A tagok csekély számmal voltak jelen.

Az első napi határozatok hitelesítése után az 1908. évi kövezési munkaprogramra vonatkozó javaslatát terjesztette elő a tanács.

Weisz Lajos, Fried Ferencz, dr. Tóth Ferencz, Hann Lajos egyes külső utcák kiburkolását ajánlották a közgyűlés figyelmébe.

Dr. Vucskics Gyula a városház környékének aszfaltozását sürgette.

Rimler Károly polgármester kimutatja, hogy a közgyűlés határozatainak rendszertelen intézkedései folytán az idejé kövezési fedezetből csak 147 korona áll még új kövezésre rendelkezésre. 1700 korona van a régi burkolat fenntartására s javítására. Tehát a rendelkezésre álló összeg szükséges a v. velencei templomtér és Krisztina-utca rendezésére. Az őszi gyűlésen előterjesztést tesz a kövezés fokozatos keresztülvitelére.

Dr. Hoványi Géza rámutat, hogy a törvényhatóság által követett rendszer okozta, hogy az 1908. évi költségeket 1907-ben elköltésük egyes forszírozott utcák rendezésére. A referens is hibás, hogy nem figyelmeztette a közgyűlés tagjait. Ennek nem szabad ismétlődnie. A felett lehet gondolkozni, hogy a javaslatba hozott Krisztina-utca helyett Csillagvároson rendezzenek egy-egy több utcát.

Köszeghy József műszaki szemponttól fejtegette a kérdést.

Dr. Várady Zsigmond kifogásolja, hogy a szakbizottságok nem foglalkoznak kellőleg a kérdésekkel. Kívánatosnak tartja, hogy jövőben ne egyes utcákat kövezzenek s ne térjenek el a megállapított programtól. Kellőleg ellenőrizték, hogy az előirányzat betartassék.

A tanács előterjesztését elfogadták azzal, hogy a felemlített utcák kövezését a jövő évi költségvetésnél vegyék figyelembe.

A villamostelep beruházási szükségleteire 100,000 korona folyószámla kölcsönt szavaztak meg.

Az ősi—püspöki vasut.

A tanács javasolja, hogy a biharpüspöki—ősi összekötő vasutvonal kiépítése tárgyában a kereskedelmi és iparkamara, továbbá a gyárparosok orsz. szövetsége által a miniszterhez küldendő deputációhoz Nagyvárad város küldöttsége is csatlakozzék.

Fried Ferenc elégnék tartaná a felirat intézését.

Rimler Károly a vasutvonal szükségességét és fontosságát hangsúlyozza.

Déry János csak úgy látja értelmét a vasutvonalnak, ha Ujvároson raktárt és állomást építenek, de ha csak áttut a vasut a városon, semmi haszna nincs a vasutnak reánk nézve.

Hlatky Endre fontosnak tartja a Déry által felvetett kérdést. Erre kér felvilágosítást.

Dr. Moskovits József kifejti, hogy az új vasut a városon kívül, a Kommandáns-réten megy keresztül. Ezért örömmel fogadták a vasutat. A Nagyváradra szóló darab-árak a Nagypiac-téri vasútállomáson adják le s ezáltal fuvarmegtakarítást érnek el.

Rimler Károly kijelentette, miszerint nincs módjában, hogy Hlatky Endre kérdésére válaszoljon. Csak annyit mondhat, hogy a vasut a város belterületéről ki lesz zárva.

Hlatky Endre nem szereti a titokzatosságot, inkább elejt egy kérdést. Rámutat, hogy az ősi vasút is a város utcáin jár s vicinális, tehát soha sem lesz a városé. A felvilágosítást helyesli.

Löwenstein Zsigmond azt kívánja, hogy a deputáció ha felmegy a miniszterhez, az üzletvezetőség ide helyezése tárgyában is járjon el.

Glac Antal főispán kijelentette, hogy tekintettel az ügy fontosságára, a küldöttségben résztvesz. Az üzletvezetőség felállítása érdekében tárgyalásokat folytat s kilátás van a kérdés kedvező megoldására.

A tanács javaslatát elfogadták.

A tanács előterjesztette a XIII. gyógyszer-tár engedélyezésére vonatkozó előterjesztését, amelyben javasolja, hogy a gyógytár engedélyezését véleményezze a miniszternek, a Szent János-utcai lakosok azon kérvényének figyelembe vételével, hogy az engedély Csanády Kálmán okl. gyógyszerésznek adassék meg.

A javaslatot elfogadták.

Dr. Károly Irén javaslata.

A tanács előterjesztést tett az utcai locsolásra szükséges víz előállítására szolgáló két villamoskútnak a Körözs mellett leendő felállítására, valamint dr. Károly Irén bizottsági tag azon indítványára vonatkozólag, hogy a vízhiány csökkentése szempontjából a vízvezetéki telepen a gépek táplálására szolgáló kondenzvizet nem a közönség használatára termelt vízből, hanem külön vegyék, villamos szivattyúval. Ezáltal naponként 400 köbméter vizet takarítanak meg, ami csökkenti a vízhiányt. A munkálatok 18000 koronába kerülnek s ebből 8000 korona esik a Károly Irén javaslatának keresztülvitelére.

Balogh Döme nem fogadja el a javaslatot, mert a jövő évre úgy is kész lesz a vízmű kibővítése s most felesleges volna a 9000 korona kiadása. A javaslatot vegyék le a napirendről.

Sas Ede elismeri Károly Irén indítványának fontosságát, de az a kérdés, hogy elkészítik-e azt a kánikulára. Ha igen, akkor nem sajnálja erre a célra a pénzt, hogy a vízhiány veszedelme elkerültesék.

Dr. Kazay Kálmán kevésnek tartja a két locsolókutat, több kell. Tavasszal tegyenek előterjesztést a kutakra, most ezt vegyék le a napirendről.

Dr. Hoványi Géza kifejti, hogy mily előny az, ha vízszükség esetén naponként 4—5 száz ezer liter vízzel több áll a közönség rendelkezésére. Ajánlja a tanács javaslatának elfogadását.

Dr. Berkovits Ferenc védi a Károly Irén javaslatát, kifejtve annak előnyeit. A javasolt munkálat két, legfeljebb négy hét alatt elkészíthető, csak jóakarattal kell hozzá. Teljes meggyőződésből elfogadja a javaslatot.

Ováry Lajos most, a kibővítés előtt feleslegesnek tartja, hogy annyi pénz kiadjon a város.

Rimler Károly kifejti, hogy nem kidobott pénz, hanem hasznos befektetés lesz a javaslat keresztülvitele. 7000 koronáért senki sem veheti magára a felelősséget a vízhiányért.

Dr. Stokker József teljesen megfelelőnek találja Károly Irén javaslatát s rámutat a fenyegető vízhiány veszedelmére. Ennek elhárítására

csekélynek tartja az összeget s azt megszállva.

Dr. Károly Irén rámutat az indító okokra, amelyek alapul szolgáltak az indítvány megszületésének. Ismerteti részletesen, hogy a javaslat keresztülvitele által napi 400 köbméter vizet takarít meg a város. Azt vetik ellen, hogy úgy is kibővítik a vízművet. De ki biztosíthat arról, hogy addig is nem lesz vízhiány, tüzeset. Mi lesz, ha tűz esetén nem lesz víz. Ki veszi azt a lelkiismeretére, ha leég 5—6 ház. A szükséges összeg különben is csekély.

Köszeghy József két részre osztja a kérdést. A villamos kutakból olcsóbban állítható elő a locsoló víz. Károly Irén indítványát a bizottságban csak pressió mellett nem ellenezte. Annyi igaz, hogy a javaslat folytán napi 200 köbméter vízmegtakarításhoz jut a város. Fejtegeti a kérdést s kijelenti, hogy a vízhiányt a javaslattal megszüntetni nem lehet.

Hlatky Endre szerint a főmérnök érvei nem állhatnak meg, mikor sujos kötelek hárulnak a törvényhatóságra. 8000 koronáról van szó ez oly csekély, hogy a közönség vízellátására való tekintettel megtagadni nem szabad. 290 köbméter vizet megtakarítása naponként nagy dolog. Ő azonban Károly Irénnek, a véleményét fogadja el, aki teljesen szakszerűen foglalkozik a dologgal, s így 400 köbméter lesz a vízmegtakarítás. Mi lesz ha egy napon el kell zárni a vízvezetékét. Lehet, hogy ez a megtakarított víz menti meg a közönséget a veszélytől. Ilyen kérdésben a pénzzel nem szabad zsugoriskodni.

Ezután azt fejtegeti, hogy a vízmű kibővítésével sem leszünk teljesen biztosítva. Azt ismét kell majd fejleszteni. Indítványozza, hogy a közgyűlés a javaslat azzonnali keresztülvitelét, a szakbizottság összehívását mondja ki s utasítsa a hatóságot, hogy a munkálatokat a leggyorsabban vigye keresztül.

Dr. Déri Ferencz nagy foku mulasztásnak tartja, hogy eddig is az ivásra szánt vízből vették el a kondenzvizet.

Táray Sándor felvilágosításokat kér a javaslatra.

Köszeghy József kijelenti, hogy a munkálatok 2 hónap alatt készülnének el.

Dr. Károly Irén kijelenti, hogy a beszerzett információk szerint a vascsövek készen vannak, a villamos szivattyú pedig a villamos telepen rendelkezésre áll. Csak jóakarattal kell a munkák gyors elkészítésére.

Az előterjesztett javaslatot 34 szóval, 13 ellen elfogadták. A főmérnök és főkapitány ellene szavaztak.

Az önálló jegybank.

Fried Ferenc indítványát az önálló magyar jegybank felállítása tárgyában azzal terjesztette elő a tanács, hogy a város intézzen felterjesztést e tárgyban a kormányhoz és képviselőházhoz.

Popper Akos Gábor Jakab halasztási indítványt tettek, mert a kormány által kiküldött szakbizottság most tanácskozik a kérdésben. Várják meg ennek eredményét.

Dr. Adorján Armin és Lukács Odön részletesen kifejtették a felterjesztés szükségességét.

Dr. Moskovits József a halasztás mellett szólalt fel, míg Fried Ferenc kifejtette indítványának szükségét.

A tanács javaslatát névszerinti szavazással fogadták el.

A felirat mellett szavaztak:

Déri Ferencz, Hann Lajos, Hlatky Endre, Kazay Kálmán, Kriszta Sándor, Mezei Mihály, Óváry Lajos, Stokker József, Szilárdi Ernő, Adorján Emil, Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, Czeglédy Jeremiás, Czeglédy Sándor, Déry János, Stettner István, Schwartz Izidor, Táray Sándor, Vucskics Gyula, Weisz Lajos, Fried Ferencz, Löwenstein Zsigmond, Weimann Jenő, Rimler Károly, Istvánffy István, Juricskay Barna, Cseresnyés Béla, Darvassy Lajos, Lukács Odön, Déri István, Sztarill János, Köszeghy József.

A javaslat ellen szavaztak: Hoványi Géza

Berkovits Ferencz, Gábel Jakab, Tóth Ferencz, Grosz Sándor, Leitner Márton, Markovits Miklós, Popper Ákos, Salamon Benedek, Bordé Ferencz, Ragány János.

A vízvezetési szerelő műhelynek a Városligetben leendő elhelyezésének ügyét visszatették a közlekedési szakbizottságnak.

A városi vasút részére a Gilányi-utcai vonal kiépítése céljából a helyhatósági engedélyt megadták.

Weisz Jakab indítványát, hogy a városi építkezésekre munkanemek szerint is írják ki a pályázatokat, hogy abban a kisiparosok is részt vehessenek, azzal fogadták el, hogy ahol a közszállítási szabályrendelet nem köti meg a tanács kezét, a jövőben mindenkor munkanemek szerint is meghirdetendő a pályázat.

A közterületekre vonatkozó szerződéseket elfogadták.

A nőipariskola helyisége.

A tanács előterjesztette, hogy özv. Szedla-rik Istvánné nőipariskola tulajdonosnő augusztus elsején az Apollóban birt helyiségeket hajlandó átadni, ha a város az iskola részére kibérelt helyiség 3 havi bérét 200 koronát és évi 1200 korona segélyt ad az iskola részére.

Glacs Antal főispán kijelentette, hogy a kereskedelmi miniszter teljes elismeréssel van az iskola eredményes működése, kiváló sikere iránt, amelyet elért; továbbá az igazgatóknak a vármegye területén kifejtett buzgó és sikeres működése és a nőipar terjesztése terén tapasztalt eredményes munkálkodása a miniszter részéről kellő méltánylásban részesül. Az intézet kiváló szép munkáit a főváros legelőkelőbb üzletet is örömmel veszik meg. A kormány az iskolában kitanult növendékeknek gépeket adományoz, hogy amit elsajátítottak, tovább folytathassák. Az iskola részére a kormány állami segélyt engedélyezett, amivel elismerte annak kiválóságát.

A tanács javaslata ellen *Becskay* Lajos és *Déry* János szólaltak fel, míg a polgármester rámutatott, hogy a törvényhatóság nem térhet ki a javaslat elfogadása elől.

A javaslatot elfogadták.

Apróbb ügyek letárgyalása után a közgyűlés este nyolc óra után ért véget.

A hódoló fölvonulás Bécsben.

Impozáns módon történt ma meg a császárjubiläum alkalmából rendezett hódoló körmenet fölvonulása. Ezzel az uralkodó jubileuma alkalmából ez évben rendezett ünnepek tetőpontjukat érték el. Nemcsak egész Bécs volt tanúja e színjátéknak, hanem egész Ausztria is. Mert eltekintve a körmenetben közreműködő királyságok képviselőitől, sok ezer kíváncsi és érdeklődő jött Ausztria minden részéből, hogy szemtanúja legyen a hódoló ünnepségnek.

Az egész ünnepi körmenet a múlt és jelen hódolatát fejezi ki az uralkodó előtt és 22 csoportból áll, amelyek történelmi csoportokra, a testületek hódolatát kifejező csoportokra oszlanak fel. A menetben dominál a történelmi mozzanat. Valamennyi történelmi csoport résztvevő tagjai a legfőbb nemesi családoknak és többnyire utódai azoknak, akik Ausztria történelmében nagy szerepet játszottak, szoros vonatkozásban állottak a Habsburg ház történetével.

A menet első főrésze, a történelmi szakasz 19 csoportból áll.

Igen érdekes az 5-ik csoport. I. Miksa császár unokáinak kettős házassága Bécsben. Tervezte Goltz festő. Miksa császárt hordszéken viszik, udvari méltóságok festői díszruhában és Landacnechtek veszik körül. László Csehország és Magyarország királya hordszék

ken, utána Zsigmond lengyel király lovon, azután a diszkocsi, amelyen a hercegi menyasszonyok, Anna magyar hercegnő és Mária osztrák hercegnő ülnek. Következnek fehérbe öltözött tanulók, akik Ausztria, Csehország és Magyarország címerét viszik, továbbá urak és hölgyek lovon, velencei küldöttek és a menetet korszerű ruházatba öltözött kézművesek zárják be.

A menet első részét a jelenkorból való ezredzenekar és egy század gyalogság teljes felszereléssel zárta be.

A menet második főrésze Bécs lakosságának hódolara, melyet a 20. csoport mutat be. A bécsi testületek képviselői zászlókkal és jelvényekkel elnökeik vezetése mellett képezik ezt a csoportot. A hódoló menet harmadik fő részét az osztrák koronatarományok hódolatát kifejező csoportok képezik. A legtöbb országot oly csoportok képviselik, amelyek mind-egyike ruházatban és egyéb tulajdonságukban visszatükröztetik az illető nemzeti sajátosságokat.

Osszesen 12000 szereplő vett részt az ünnepi menetben. A menet, amely előtt husz lovas rendező haladt, a Praterstrassen és az Aspern-hidon áthaladva, a körúton folytatta útját a külső Burg kapujáig.

A körmenet, élén a főrendezőséggel, fél 10 órakor ért a térre. Itt a menet megállt. Gróf Wilczek, az ünnepélyt rendező bizottság diszelnöke, beszédet intézett az uralkodóhoz, amelyben kifejezést adott annak a kitörő öröme, amely ma mindenféle uralkodik. Köszönetet mondott az uralkodónak, hogy megengedte a hódoló körmenet megtartását.

Dr. Koltzberg városi tanácsos, az ünnepély rendező-bizottság elnöke ezután jelentette ő felségének, hogy a menet felvonult.

Ezután a király parancsára és a főszertartásmester jeladására a menet ismét megindult. Elsőben a történelmi csoportok vonultak el ő felsége előtt. Azután rövid szünet állott be. Következett az ipartestületek képviselőinek és a nemzetiségek csoportjainak elvonulása. Azután három szakasz lovasság vonult el a felség előtt. Majd a dalárok hódolatát mutatták be a felségnek, amely dr. Lueger polgármester beszédével végződött.

Az ünnepi menet ezután a Ferencz József rakpart, Aspern-hid, Táborstrassen, József császár és kiállítási uton keresztül a Praterbe tért vissza, ahol a Rotundánál szét oszlott. A fölvonulásnak 1 órakor lett vége.

Elfogott szélhámosnő.

Nagyvárad a szélhámosok és a más hasonló zsánerű egyének Eldorádója. Itt ugyanis olyan még a rendőrség, mint a világtalan, aki a levegőbe tapogatózik, de sohasem tudja, mi akad a kezébe, E tapogatózásnak egyedül a bejelentési hivatal hiánya az oka. És ezt tudják az ország minden részében, hanem ki is aknázzák alaposan. Ha valakit megszorít a rendőrség másutt, az föltétlenül nem Amerikába menekül ujabban, hanem egyenesen Nagyváradra, ahol jobb foglalkozás hiányában fölcsap könyöradománygyűjtőnek.

A legújabb szélhámos egyénről a következő sorok beszélnek:

Susck Karolin kiváló szélhámos Nagyváradon egész kényelmes családi otthont rendezett be magának. Budapestről jött, 18 évesnek mondja magát és ennyinek is látszik. Csinos ruháiban megnyerő külsőt mutat madártávtól.

Foglalkozása áltanítónő, keresete a fektelés jótékonyeárla.

Hogy a keresetet teljes biztonságban őrizhesse rendelt magának egy unokatestvért, akit *Held* Izsónak nevez ő. Izsó a legügyesebb naplopó, méltó partnere Karolinának.

Karolina napok óta egy ivet hord a városban és kereskedésről-kereskedésre járva egy szegény tuberkulózisban szenvedő tanítónő részére gyűjti a könyöradományokat. A szegény tanítónő természetesen mindig rosszul van és pénzre van szüksége. Ezzel az indokolással lépett Karolina a madártávtati csinossággal rendelkező nő *Mezey* Lajos fakereskedő elé, aki előt *Friedmann* Karolinának mondta magát mint Frankl Lázár unokahuga.

*Mezey*nek gyanus volt az unokatestvér, mert ilyen nevű rokont nem ismert a Frankl családban. A gyűjtőivre mégis adakozott egy koronát, mire Karolina eltávozott. *Mezey* azonban nyomon követte fel Körözs-utcaára, ahol egy fiatalember a megrendelt unokatestvér *Held* Izsó csatlakozott hozzá. *Mezey* ekkor egy rendőrt hívott elő s utasította, hogy szólítsa fel igazolásra a nőt. Karolina mindent képes lett volna tenni csak ezt az egyet nem. A jölelkű unokatestvér pedig látva az üzlet ingadozó alapját saját személyét igyekezett biztonságba helyezni, amit a jótékony futás révén el is ért.

A rendőrségen *Zilahy* Antal fogalmazó fogadta Karolinát. Karolina egész otthoniasan érezte magát és igazolására üres ridiküljét tette a fogalmazó elé. Ez bizonyítéknak elég kevés volt, de tekintettel arra, hogy mellette ott volt a gyűjtő iv is, bűnjelnek elég volt.

Különbben előadta Karolina, hogy ő pesti leány és az *Ullői* uton lakott valamikor házuk is volt Budán, most azonban nincs és ezért unoka fivérével együtt kénytelen Nagyváradon tartózkodni.

— De mit csinált itt Nagyváradon?

— Minek kérdi azt. Ha nem csináltam volna semmit nem hoztak volna be, mert nincs bejelentő hivataluk.

— Hát az a férti, aki maga mellől elfutott, ki volt az?

— Ej de kíváncsi maga. Különbben Pesten is ilyenek a rendőrök. Hát az az unoka testvérem volt.

— Mivel igazolja.

— Nem kell azt igazolni, csak reá és én reám kell nézni és be van bizonyítva.

— Helyes! Mielőtt azonban én magukat nézegetném, magát le tartóztatom és a továbbiakig a rendőrségnek lesz vendége.

— Jó, de Izsót is mellém adják, mert Izsó az én jogtanácsosom.

Izsót és Karolinát megfelelő büntetés kitöltése után Pestre fogják toloncolni, Addig pedig folyton jelentkeznek a becsapott adakozók.

UJDONSÁGOK.

* **Radu, püspök itthon.** Dr. *Radu* Demeter görög kath. püspök, ki mint annak idején jelentettük X. Pius pápa 50 éves papi áldozársága jubileuma alkalmából Rómába utazott, hogy ő szentségének hódolatát bemutassa, ma visszaérkezett székhelyére — Nagyváradra.

* **Személyi hír.** *Erős* Rezső püspökségi jószágigazgató tegnap a magyar gazdák angol-országi tanulmányutjára elutazott; távollétében az uradalom ügyeit *Balogh* Kálmán erdőmester vezeti.

* **A Szigligeti-Társaság kérelme.** A Szigligeti-Társaság beadványt intézett a tanácshoz, amelyben kéri, hogy a réti, újvárosi és váraljai könyvtárakat, amelyekben összevéve

mintegy 4000 kötet könyv van 9000 korona értékben, a város biztosítsa, annál is inkább, mert ez lesz a magva a tervbe vett, létesítendő közkönyvtárnak.

* **Jegyzőválasztás Belényesben.** A Beliczay Elek nyugalmába vonulásával megüresedett jegyzői hely betöltésére tegnap tartották meg a választást. A választáson *Ótvös Géza* váncsodi jegyző egyhangulag lett Belényes jegyzőjévé megválasztva. A választási elnök Wertheimstein Henrik főszolgabíró volt.

* **A M. Á. V. beadványa.** A Magyar Államvasutak osztálymérnöksége ártit a tanácshoz, hogy a pályatesten szükségessé vált javítások eszközölhetése végett munkavágányra van szükség, miért is kéri a tanácsot, hogy a kért vágány mielőbbi építhetése céljából a közigazgatási bejárást és a helyszíni tárgyalást mielőbb tartassa meg.

* **Hymen.** A nagyváradi sportélet egyik kiváló tagja, az arany jogászfiatalság szimpatikus, kedvelt vezére, *Jánossy Gyula* eljegyezte *Peiser Károly* püspökségi főmérnök bájos és finomlelkű leányát, Elluskát.

* **A jég áldozatai.** Megirtuk annak idején, hogy a közel múltban az országnak majdnem minden részén dúló óriási vihar milyen borzalmas pészitást vitt véghez. A csupán leg-súlyosabb nyomokat a tenkei járásban hagyott hátra, ahol a jég négy községnek a áermését a lakosság egész évi fáradozásának, veritékes munkájának gyümölcset s vele együtt egész reménységét elpusztította az inség és nyomor martalékaul dobta oda a lesujtott embereket. Mint most értesülünk, a koldusbotra jutott emberek kérelmezni fogják a kincstárj adó elengedését, valamint vetőmagvak ingyenes kiosztását is, továbbá, tekintve azt, hogy az amugy is súlyos tél elé a lehető legnyomorúságosabb anyagi körülmények közt néznek, hogy némi téli segélyben részesítsék őket.

* **A mértékhiitelesítő állami kezelésben.** A belügyminiszternek egy régebbi keletű rendelete folytán a mértékhiitelesítő hivatal a közel jövőben állami kezelés alá kerül. A rendelet kapcsán a miniszter arról is értesítést kért, hogy van-e olyan megfelelő hely, ahol a hivatalt el lehetne helyezni. A mérnöki hivatal a tanácshoz a tegnapi nap folyamán benyújtott feliratában a jelenlegi helyet találja a legmegfelelőbbnek, abban az esetben azonban, ha nem talán kellemetlenség származnék abból, hogy a fogyasztási hivattal együtt van, azt javasolja, hogy a fogyasztási hivatal számára keressenek alkalmas helyet.

* **Porcia herceget megmarta egy veszett eb.** A budai lakosok között nagy szenzációt keltett tegnap egy hír mely eddig titokban volt s csak tegnap került nyilvánosságra. Budán egy veszett eb három egyént mart meg. A megmarta egyének között ott van Percia Aladár herceg és fia Béla. Minket annyiban érdekel az eset, hogy a herceg biharmegyei születésű s itt régebben nagy birtokai voltak a belényesi járásban.

Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy a hercegnek egy kedves kutyája a napokban megveszett. A kutya elogatására kiment gyepmestert a kutya megharapta. A hercegek a Pasteur intézetbe mentek ahol az orvosok kijelentették, hogy a bajnak nem lesznek súlyosabb következményei.

* **A multság halottja.** Ant községből jelenti tudósítónk, hogy ott Pünkösöd hétfőjén

a falu fiatalága nagy mulatságot rendezett, amely, mint rendezés, verekedéssé fajult. A verekedésben *Iasó Lajos* ottani legényt készszerűsággal olyan súlyosan megsebesítették, hogy szenvedett sérüléseibe belehalt. A csendőrség erélyes nyomozást indított a tettesek kézrekerítése iránt.

* **Gépkezelési tanfolyam.** A magyar királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége ügyelei és az alkalmazottai részére a folyó időnyben is motor- és aratógéptanfolyamot rendez, amely június hó 15-től 20-ig a Kőbányai-uti telepen fog megtartatni.

Mindazok akik a tanfolyamon, amely teljesen díjmentes, részt akarnak venni az állami gépgyár vezérügynökségének központ irodájában (Váci körut 32.) jelentkezhetnek.

* **Vörheny Ermihályfalván.** A pár hét előtt fellépett vörheny Ermihályfalván még mindig nem szűnt meg sőt nap-nap után szedi áldozatait a gyermekek közül. A legszörnyesebb körülmények dacára is a járvány még mindig növekszik s e miatt az iskolákban az évszázó vizsgákat sem fogják megtartani.

* **Circus Schmiecht.** Valóban elsőrangú és páratlan művészi atraktiókban gazdag circus vonzza esténként pompás előadásaival a közönséget hatalmas: minden igényt kielégítő kényelmet nyújtó sátor alá. A társulat első rendű művészeiből van toborozva, a lovak idomítása a magas iskola valóságos csodája. A fényes műsor remek számai között szünetet az augusztok kacagató, derűs mókái töltik ki. A circus, — amely rövid ideig fog városunkban tartózkodni, — naponta előadást rendez, este 8 órakor. A páratlanul érdekes és izgató mutatványok a közönség legnagyobb elismerését vívták ki.

* **Névmagyarosítás.** *Reichmann Jenő* tanuló, kiskoru nagyváradi lakos családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Révész*-re magyarosította.

* **Édes titok.** Mióta *Czipóth Ferenc* vette át a *Pannonia*-szálloda éttermeit, annak minden helyisége, sőt a remek télikert is megtelik, délelőtt, délben és este. Ma egy kíváncsi vendég megkérdezte a népszerű vendéglőst, hogy tudta-e szép sikert ilyen rövid idő alatt elérni? *Czipóth ur* boldogan dörzsölgeti kezeit és telet: Jó konyha, friss sör, tiszta bor, olcsó ár; ez a jó üzlet *édes titka*. Ugy látszik, igaz van. A vendéglős különben hálás közönségének: ezennel minden vasárnap délelőtt 10 órától katonazenével szórakoztatja vendégeit, kik bizonyára honorálni is fogják áldozatkészségét.

* **Legújabb látványosság.** Nagyváradon a városháza közvetlen közelében lévő *Körösparti Komló kert vendéglő*, amely teljesen ujonnan átalakítva megnyitott. A vendéglő csaknem egyetlen a maga nemében, A Körös partján van, bor, meleg ninc, de van 10 komló lugas (kedvezőtlen idő esetén tágas, fedett helyiségek) tündéres kivilágítás, kitűnő borok, kőbányai csapolt sör. jó magyar konyha. — A vendéglős *Bors János*, — ki régi jó ismerőse a nagyváradi közönségnek, ezeken felül még elsőrangú cigányzenével és katonazene, automatával is mulattatja a közönséget.

* **Erdős és Grünfeld cég** Nagyvárad, Bémer-tér Poynár palota. Női ruha készítése, vászon és kelengye fehérneműek a legújatnyosabb árakban.

x **MOLNAR M.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

x **Panama kalapok, nyári férfingek és színes cipők REICHARD** áruházában olcsón lesznek árusítva.

Uj huszkoronás bankjegyek.

Junius 23-án kezdődik a kibocsátás.

Most nyolc esztendeje bocsátották ki a jelenleg forgalomban lévő huszkoronás bankjegyeket. Már akkor sem talált általános tetszésre a bankjegy és ezért az igazgatóság elhatározta, hogy bevonja az izléstelen banknótákat és újabbat ad ki helyettük.

Az új bankjegyek kibocsátása e hó 22-én fog megkezdődni. Az új huszkoronás bankjegy 1907. január 2-ről van keltezve. Ezek az új bankjegyek abban a mérvben bocsátatnak ki, amelyben az 1900. évi március 31-éről keltezett 20 koronára szóló bankjegyek bevonatnak.

A jelenleg forgalomban lévő 20 koronáról szóló bankjegyek az osztrák-magyar bank fő- és finkintézeteinél 1910. évi június 30-áig fizetéképp vagy átváltás végett beszolgáltatandók, úgy, hogy e bankjegyek bevonásának utolsó határideje 1910. évi június 30-án lejár.

Ettől az időponttól kezdve a behívott bankjegyeket az osztrák-magyar bank bankintézetei már csak átváltás végett fogadják el.

1916. évi június 30-ika után az osztrák-magyar bank többé nem köteles a behívott, 1900. évi március 31-ikéről keltezett 20 koronára szóló bankjegyeket beváltani vagy felcserélni.

Az új bankjegy szövege a bank cégjegyzésével a magyar oldalon ekként hangzik:

»Az Osztrák-magyar bank e bankjegyet bárki kívánságára azonnal fizet bécsi és budapest főintézeténél

Husz korona

törvényes ércpénzt.

Bécs, 1907. január 2-án.

Osztrák-magyar bank.

Bilinski
kormányzó.

Gold
főtanácsos.

Prager
vezértitkár.

A német oldalon pedig:

»Die Oesterreichisch-ungarische Bank zahlt gegen diese Banknote bei ihren Hauptanstalten in Wien und Budapest sofort auf Verlangen

Zwanzig Kronen

in gesetzlichem Metallgelde.

Wien, 2. Jänner 1907.

Oesterreichisch-ungarische Bank.

Bilinski
Gouverneur.

Swess
Generalarzt.

Prager
Generalsekretär.

ÁVIRATOK.

Rejtélyes gyilkosság a Gellért hegyen.

Budapest, június 12. Titokzatos ügyben nyomoz a budapesti rendőrség. A Gellérthely tövében ugyanis halva találtak egy leányt akiről megállapították, hogy Enge Mairának hívják és hogy gyilkosságnak lett áldozata. Tegnap a rendőrség névtelen levelet kapott melyben a rendőrség konstatálását az írója megerősíti. A gyilkosokul két férfit említ és egy tüzért. A nyomozás serényen tolyik.

Lefokozott áruló katonatiszt.

Toulon, június 12. Ulmó hadnagyot aki a francia tengerészeti titkokat elakarta árulni, lefokozták. A hadnagy árulását úgy hiúsították meg tudvalevőleg, hogy az, akinek el akarta árulni a terveket, a kormány megbízottja volt.

Bosznia emigransainak üdvözlő távirata.

Belgrád, június 12. Bosznia és Hercegovina emigransai táviratban üdvözölték Eduárd angol királyt és az orosz cárt. Az üdvözlő táviratban panaszkodnak és azon óhajuknak adnak kifejezést, hogy szeretnék ha megszabadulnának a hatalmak pressziójától.

IRODALOM.**Két szabadkőműves röpirat.**

Csekély 10—20 filléért mérnek két füzetet. Egyiknek címe: *»A választójogi reform kúszóbén«*, — másiké: *»Ki tanítja és kitanítja a magyar népet?«* Ha az ember beléjük tekint a füzetekbe, rögtön tisztába jöhet, hogy e a szabadkőművesek konyháján kotyvasztották össze őket. Az egyik, a választói jogról szóló általánosan ismert jelszavakat hord össze természetesen az általános, egyenlő, körségenkinti, titkos választást követeli. Előre retteg a többes szavazattól, a kerületeknek a magyarság javára való beosztásától, (a páholyban fáj ez, a minnek a magyar hasznát látná), a nyílt szavazástól, sőt még az is rémületbe ejti, hogy a választói jog állandó lakáshoz lesz kötve, nem pedig a dånosi cigányok ekhós kocsijához, fájalmát pedig tetézi az a sejtelen, hogy politikai vétségeikért holmi nemzetiségi izgatókat ki lehet rekeszteni a választók sorából.

Szerenese ez egyszer, hogy a külföldön kevesen tudnak magyarul; így csak magunk közt marad a szegény, hogy ilyen magyarfaló röpirat magyarul látott napvilágot. Mi pedig ismerjük a forrást — és nem csodálkozunk.

A másik 10 filléres bölcsesség a katolikus iskoláknak támad neki s Apponyi javaslatán nekibuzdulva, most már a hitvallásos iskolák, elsősorban természetesen a katolikus népiskolák kiirtását követeli. Hogy okoskodásának alapja legyen, egyszerűen rágalmoz, ferdít és tapos. Letagadja a kath. nevelés előnyeit, csodálatos vakmerőséggel elferdíti a statisztikai adatokat s egész sor képtelen rágalmat talál ki azokra az iskolákra, amelyek Magyarország fiatalságának óriási többségét nevelik. Valami, az ostobaságig elfogult koponyából kerülhetett ki a valótlanágoknak ilyen tömege. Hogy ferdítéseinek egyikére másikkra rámutassunk: mikor a fönt a magyarországi írástudatlanokat összeszedi, közéjük csapja a 6 éven aluliakat, a csecsemőket is és még így is nagyit a számon.

A katolikus iskolák aránylag csekély költségeiből azok hiányosságára következett, nem akarván tudni, hogy a megtakarítás: önfeláldozó, szegény apácákra esik, akik ezen és ezen áldozzák életüket a magyar kulturának, a mely nélkülök soha sem jutott volna el a népnek oly széles rétegei közzé. Ilyen ferdítéseket végez a szerző a számadatokon, mindenben, a mi keze ügyébe esik, az egész igazságon. Látva ezt a munkát, az ember könnyen megfélemlhet

a füzet címére negative; ki ne tanítsa a magyar népet? A füzethez hasonló szellemű páholyhősök semmi esetre sem, mert föllentésekből nem élt meg semmiféle nép.

Zászlónk.

Hatodik évfolyamát fejezte be ez a magas szárnyalású, ragyogó színes tollal megírt, aranyos derült, humortól kacagó és komoly tudással összeállított ifjusági lap, amelynek a szerkesztését irodalmunk elismerten első helyet elfoglaló élestopli vezérei végzik. Nemcsak a hőlelkű, az élet szennyes árjaitól még be nem csapott ifjuság, de komoly, érett, az élet gondjaitól barázdás homloku férfiak is egyaránt élvezetet és páratlan lelki gyönyörrel forgatják a *Zászlónk* hasábjait, amiket a humor kacagó verőfénye és a komoly, de sohasem szárazon előadott tudományos és legaktuálisabb problémák eszmeelítő témái, fölvetett pályázatok és kísérletek megoldásra váró gordiusi csomói váltják föl egymást. Előfizetési ára egész évre 2 korona, amit a *Zászlónk* kiadóhivatala címe (Budapest, VII, Damjanich-u. 50) kell küldeni.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(73)

— Meglehet anyám, — szolt; — most azonban határozottan kérek, — hagyd Zinkát egyelőre magára, szegény ugyanis eleget szenved!

— Ílát meggondolatlanságát csak úgy elnézzük neki, anélkül, hogy meglakoljon érte — nyelvelt a báróné.

— Igen anyám. — válaszolt Sterzl erőlyesen; nem rajtunk áll, neki szemrehányásokat tenni, hanem kötelességünk őt megvédeni és vigasztalni!

Az inas jelenté, hogy tálalva van. Sterzl kérve-kérte a tábornokot, étkezni velök, miután, a mint állilá, még sok megbeszélni valója van.

Nyilván el akarta kerülni az anyjával való egyedüllételt.

Mielőtt asztalhoz ült volna, még Zinka után nézett, nem lesz-e képes legalább egy csésze levest bele dikirálni, de csakhamar visszatért.

— Még szóba sem akart állni velem — mormogó; — egészen magán kívül van.

Asztalnál néma maradt, nem evett, nem ivott, kenyerét szétmorzolta és asztalkendőjét a térdén össze-vissza gyömszölte.

Valahányszor lenn megnyílt az ajtó, hallgatódza tordította meg fejét. Az étkezésnek gyorsan véget vettek. Midőn a salonban a fekete kávénál ültek, az inas levelet hozott Stelzernek. A hirtelen utánna nyult, hosszasan nézte a címet, de az írást nem ismervén végre feltépte a borítékot. Nem tartalmazott semmit, csak egy fél lap levélpapírt, melyen egy, néhány éles vonással oda vetett, könnyelmű torzkép volt látható — Sterzl, mint árlejtő kalapácsal az egyik, pici kis bábuval a másik kezében — előtte Róma mágnási koronának gyűjteménye.

Sterzl rögtön felismerte magát s habár alakjának nehézkessége nevetségesen tulozva volt, s egész megjelenése szörnyen el volt tor-

zítva, mégis csak vállat vont és egykedvűen mondá:

— Az emberek valóban azt hiszik, hogy az ilyesmi ma még bántani képes. Nézze meg maga is, tábornok! Valószínűleg Sempály e remekmű alkotója!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.**Ertéktőzsde.**

— Délután 4 órakor. —

Budapest, június 12.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, június 12.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Ross okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. június 12.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	145.—
Osztrák járadék papirban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
20 frankos (Napoleonder)	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	117.62
London vista	—	—	240.—
Páris vista	—	—	95.50
20 márkás arőny	—	—	23.51

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK ÚJ MENETRENDJE.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	0 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 11	10 11	2 31	5 11	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 52
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 27
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 34

Saját termésű

Ó vörös gyógy bor literenként 50 kr.
Asztali borok > > 36—40
Pecsenye borok > > 50—60
Különő rácz ürmös > > 50 kr.

Stetner István, Kapucius utca.

Aranyozó!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy szalon és templom aranyozó műhelyemet Nagyvárad, Kossuth L. u 3. sz. Biharmegyei Takarékpénztár épületéből

Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. sz. az Orsolya szüzek új bérpalotájába helyeztem át.

Midőn ezt becses tudomására hozom mélyen tisztelt megrendelőimnek, legyen szabad megemlítenem, hogy elvállalok rajz szerint egyszerű kivitelű a legdiszesebb kivitelű; Oltárokat, szent sirokat, icon osztásokat, templom berendezési részeket tatarozásokat. Továbbá szalon-butor, kávéház, torony-tetőzet, sirköbötük, tükör és kép keret aranyozását, azonkívül minden e szakmába vágó munkák készítését, javítását, valamint szobrok kijavítását, és festését.

Ezután is minden törekvéssel oda-fogok hatni, hogy nagyon tisztelt pártfogóimat és megrendelőimet megelégedésére szolgáljam ki és maradtam b. megerendelését kérve, kiváló tisztelettel

GYÓRY JÁNOS

szalon és templom aranyozó.

Kívánatra költségvetést készítek, vidékre saját költségemen utazok, hogy a felvállalandó munkát megtekintsem. 231

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

2032—1908.

Értesítés.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 39692—1908 sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy az orosz vámhatóságok csak olyan vámfelszólalásokat vesznek figyelembe, melyek az orosz vámszabályzatban előírt uton terjesztettek elő. Ezen szabályzat értelmében ugyanis a felsőbb vámhatóság, csak abban az esetben van feljogosítva arra, hogy valamely elvámolás elleni panasz vizsgálatába bocsátkozzék, ha a panasz közvetlenül a fél által az előírt bélyegekkel ellátva, kellőképen felszerelve és az előírt hatósági fokozatok útján nyújtatik be.

A Magyarország és Ausztriával kötött kereskedelmi szerződés értelmében az ily panasz, főkonzulátusunk útján is benyújtható azonban az orosz császári vámügyi osztályhoz címzendő és azt kellő bizonyítékokkal kell ellátni.

Ily esetben főkonzulátusunk fel van jogosítva arra, hogy a császári vámügyi szakosztálynál közvetlenül eljárjon. Valamely folyamatban levő vámfelszólalásnál a diplomáciai hatóságok sem járhatnak közbe, ha a fél egyidejűleg vagy előzőleg az előírt eljárást nem követi, minthogy a nélkül az orosz vámhatóságok a diplomáciai közbenjárását nem ismerik el szabályszerűnek.

Az orosz vámszabályzatnak a vámfelszólalásra vonatkozó szakaszói a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 d. u. 2 óráig megtudhatók.

2135—1908.

Értesítés.

Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a cs. és kir. tűzészertár parancsnokság (Wien) a következő cikkek u. m. 1. ütegfelszerelési kellékek, 2) faanyagok, 3) réz fajták, 4) közönséges szerszámok, 5) fonalak, szövetek és kötélárúk, 6) papír és nyomtatványok, 7) különféle anyagok, 8) irodai és iskolai felszerelési cikkek, 9) világításra szolgáló kellékek, 10) szerszámok és 11) mennyiség-tani, természettani és vegyészeti műszerek szállításának biztosítására pályázatot hirdet.

Pályázati határidő: 1908. július hó 7.

A pályázat közelebbi feltételei a kamarai irodában megtudhatók.

Nagyvárad, 1808. június hó 5.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, Dr. **Sarkadi Lajos,**
kir. keresk. tan., elnök. titkár.

Friedländer I. Izsó

angol uri-divat szabó
NAGYVÁRAD, Szent János-utca 14.

Értesitem az igen tisztelt vevőimet és a nagyérdemű közönséget, hogy a tavaszi és nyári idényre a ruhaszövet különlegességeim megérkeztek és azokból állandóan nagy raktárt tartok. Kívánatra mintákat házhoz küldök

Angol, skót és belföldi különlegességek.
Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

Iszées munka.

6813—908.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes adófizető polgárai kiknek évi adóelőírása a 23 kronát nem haladja az 1883 évi XLIV. t.-c. 55 §-a értelmében ezennel felszólíttatnék, hogy kincstári adótartozásokat, valamint az ez után esedékes adó, utadós vizhasználati díjakat, késedelmi kamat s egyéb költségeket, és református egyházi adókat, melyek már 1908 év Május hó 15-én befizetendők lettek volna, különbeni megzálogolás terhe mellett 8 nap alatt okvetlenül befizessék.

Nagyvárad, 1908. év május hó 31.

Városi adóhivatala.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Miskolc.
16331—908. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetősége a Miskolc rend. p. udvar előállítandó 600 m² tartányu Intze-féle viztorony létesítése céljából szükséges építési munkákra nyilvános versenyárgyalást hirdet.

Az ajánlati költségvetés, pályázati feltételek, az ajánlati minta és a szerződés tervezete a magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetőségének építési és pályafenntartási osztályában (Szemere-utca 29. sz. I. emelet) 3, azaz három korona lefizetése mellett megszereshetők, ahol egyszerűsind a tervek is megtekinthetők. Csak a szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt és sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

A jogérvényesen kiállított ajánlatok legkésőbb 1908. évi június hó 20-án déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség titkárságánál (Szemere-utca 20. sz. I. emelet) nyújtandók be, ahol és a mikor a versenyárgyalás meg fog tartatni, illetve az ajánlatok fel fognak bontatni. A versenyárgyaláson az ajánlattevők, vagy az igazolt képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlatok egy koronás az ajánlat mellékleteit ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva, összefűzve, lepecsételve és a borítékban következő felirattal kell benyújtani:

Ajánlat a Miskolc rend. p. udvaron előállítandó Intze-féle viztorony építési munkáira. Csakis a költségvetésben foglalt összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1908. évi június hó 19-én déli 12 óráig 1200 korona, azaz ezerkétszáz korona bánatpénzt kell a magyar kir. államvasutak miskolci üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál a hirdetés számára való hivatkozással akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. Az értékpapírok a budapesti tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebbi árfolyam szerint, de a névértéket meg nem haladó értékben fogadhatnak el. Készpénz után kamat nem fizetjük; a készpénz azonban megfelelő értékű biztosítékképes értékpapírokkal bármikor kicserélhető.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzül nem tehetők le.

Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel. A bánatpénz letéteséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Ugy az ajánlatban, mint a költségvetésben előforduló végösszegek számmal és betűvel irandók ki.

Az ajánlat és mellékleteinek aláírása két tanu előttemezése mellett történjék.

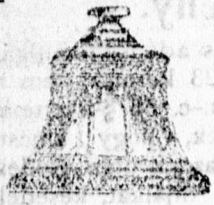
Szoban forgó munkákra csakis magyar állampolgárok pályázhatnak

Az ajánlatok között a szabad választási jogot a magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetősége tartja fenn.

Ajánlattevők a pályázat eredményéről, illetve ajánlatuk el, vagy el nem fogadásáról a pályázat határidejének lejártá után két hét alatt értesíttetni és letett bánatpénzeik kiszolgáltatni fognak.

Miskolc, 1908. június hó 5-én.

Az üzletvezetőség.

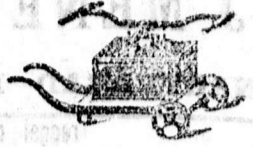

STERN JAKAB

első nagyváradai villanyerőberendezett réz és harang-öntődeje, épület, díszbádógos és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városi és vidéki telefon 193.

Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és sárgaréz, nyersöntvények, bárminemű cse-

gök, harangok, szivattyúk, fecskendő, víz- és gőz-vezetékekhez szükséges sárgaréz és fémmunkákat, mindennemű épület és díszbádógos munkákat, víz-vezeték berendezéseket. Saját találmányu és a m. kir. József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN fejlesztő készülékimmal felszerelék városok, kastélyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat.
Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközök.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor. 60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítási

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját termésű, kitűnő boraival, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékeltek. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak

ZONGORÁK

és

PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre egy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Vizsgai jutalom könyvek

a legnagyobb választékban kapható

SEBŐ IMRE

könyv és papír kereskedésében

Nagyváradon, Rákóczi-út.